

גם בחברה הערבית ערכי החברה האזרחית לא יורדים מן השמים

אי אפשר לנצח את החמולתיות והפנאטיות הדתית בלי לפתח אזרחות אקטיבית מודרנית

סאלם ג'ובראן

כמו המועצות המקומיות ביישובים היהודיים, גם במגזר הערבי השלטון המקומי נמצא במשבר כספי חמור ביותר, המאיים לשתק כליל את פעילותו. קיצוצים דרסטיים בתקציבים ממשלתיים, הכניסה דלה ביותר מגביית ארנונה, העדר אזורי תעשייה ומפעלים גדולים, מגבלות המסחר המקומי ומשבר התיירות – כל אלה מצטרפים זה לזה. ללא ספק, רוב האחדיויות למשבר נופלת על הממשלה. עם זאת, החברה שלנו, המבקרת בחריפות את מחדלי השלטון ובצדק, חייבת לערוך גם היא בדיקה. עלינו לשאול את עצמנו שאלות מהותיות ונוקבות בנוגע למידת היעילות של השלטון המקומי שלנו, בנוגע לניהול כושל, לשחיתות, לפעולות בלתי חוקיות, למינימיים מפלגתיים-משפחתיים ולמשכורות בלתי סבירות, במיוחד לאלה הקרובים לצלחת. יעילות הגבייה של הארנונה, כמו גם של אגרת המים, נמצאת בירידה תלולה. במקרים רבים השלטון המקומי מעלים עין. לפעמים הוא אף מאבד אמון ביכולתו לגבות את החובות

המצטברים. השלטון המקומי לא דאג לפתח תודעה אזרחית. מידת האחריות שלו כלפי היישוב נמוכה, ואין חינוך לנאמנות לחברה במקום נאמנות לחמולה או לעדה. אכיפת החוק בכל הקשור לבנייה, לדאגה לרכוש הציבור ולציות להוראות (במיוחד בתחום התחבורה) היא ירודה. למנהיגות הפוליטית נוח לבקר את השלטון ולהטיל עליו את כל האחריות. ומהו תפקיד המנהיגות המקומית? ומהי אחריותו של האזרח כלפי החברה המקומית? השאלות הללו נשאלות מעט מדי, בקול רפה, ולרוב לא ביוזמתה של המנהיגות המקומית. אין בדברים אלה כדי להמעיט באחריותו של השלטון המרכזי, אבל גם אי אפשר להעלים עין מן החולשה העצמית, המקומית. אשליה היא שאפשר לנצח את החמולתיות, את העדתיות ואת הפנאטיות הדתית בלי לפתח אזרחות אקטיבית, מודרנית, הרואה נכוחה את יחסי הגומלין בין הפרט לחברה. השלטון המקומי כשל והמנהיגות המפלגתית כשלה במידה רבה, ולכן המשבר החברתי בתוך הציבור הערבי הולך ומעמיק. החברה שלנו תלך ותידרדר אם לא תאמץ שיטות יעילות, דמורטיות ומודרניות למאבק נגד האפליה מצד השלטון, אך לצד הביקורת על הממשלה עליה לפתח גישה אזרחית, תודעה אזרחית ואחריות אזרחית. כדי שנוכל להגביר את הביקורת

ואת הלחץ על השלטון, חובה עלינו לפתח את הביקורת הפנימית. אני מצייין בשמחה ובסיפוק כי לאחרונה צמחו בחברה שלנו עמותות למופת, כמו עדאלה, מוסאוואה, עמותת הגליל לשיי רותים חברתיים, מרכז מדה למחקר חברתי יישובי, סואר למאבק באלימות נגד נשים, ועוד עשרות עמותות אחרות. עמותות אנסאן לפיתוח החינוך הערבי, מיסודו של פרופ' מאג'ד אל-חאג', היא דוגמה מאלפת לאפשרויות הפתוחות בפני יוזמות אזרחיות. עמותות אלה, יחד עם התסיסה החברתית והאינטלקטואלית של מאות הוגי דעות ופעילים בשטח, מבטאות את הצורך העמוק בחברה שלנו להתחדשות חברתית, למודרניזציה של המועצות המקומיות, לשוויון מלא של הנשים, לפיתוח מוסדות תרבות, חברה וספורט, לרבי-מפלגתיות אמיתית, ללגיטימציה של השונה והשונות ולפיתוח רוח התנדבות חברתית. ובשלוש מילים – לחברה דמוקרטית מודרנית. יש לומר בהירות: ערכי החברה האזרחית לא יורדים אלינו מן השמים. הם מעשה ידינו.

הכותב הוא סופר והעורך הראשי של העיתון הערבי הישראלי "אלאהאלי".

● **בחיפה** – האנסמבל הצעיר של הפורום למוסיקה ערבית קלאסית – תוצר של מחנה הקיץ למוסיקה ערבית קלאסית לנוער יהודי וערבי שהתקיים בשדותיים.
● **בנגב** – ליווי המועצה האזורית ליישובים הבלתי מוכרים בהקמת בית ספר תיכון.
לרשותכם:
חה"כ הרב מיכאל מלכיאור – יו"ר כבוד איברהים אברשינדי, אודי כהן – מנהלים שותפים
הפקת העיתון:
שמעון מלכה – רכז מערכת ומפיק העיתון
נחמה אוריין – רכזת מועדון אנשי תקשורת יהודים וערבים
פליקס נבו – ניהול לוגיסטי

מטה הפורום – עתר אורן, אמל אברזיידאן, מיקי אברהם, פול לוונטל, קרן לוזון, חוסני ענבוס, אלדין זועבי עמאד, גוני ריבלין-צור, פאדי שביטה, חיים אלטמן (יועץ תקשורת)
ועדת היגוי – ד"ר יונס אבררביע, ד"ר עודד אבישר, ד"ר יוסי אולמרט, עו"ד אחמד בלחה, וולטר דרייפוס, עו"ד ופא פהום-זועבי, סומר כרנתיג'י, ירון פרידמן, רחל שילה, רים שומשום. שמואל מרחב (יועץ בהתנדבות לוועדת ההיגוי)

נודה לכל המעוניינים לעזור לנו בתרומה להמשך הדרך.
נא לפנות ל – A_micky@netvision.net.il
לתגובות ופניות: טלמסר 03-7651118

הצטרפו לרשת 50 ארגונים חדשים. כיום מונה הרשת 150 ארגונים.
● **המועצה הארצית לקידום יחסי תרבות בין יהודים לערבים ולעידוד התרבות הערבית בישראל** – כנס יסוד של המועצה אמור להתקיים בחודש ספטמבר הקרוב.
● **"דויעט"** – העיתון של מועדון אנשי תקשורת יהודים וערבים.
● **ליווי מקצועי של הלובי לקידום הדו-קיום בישראל בכניסת בראשות חה"כ מלכיאור ומח'ול – הלובי, בסיוע הפורום, מקיים בכנסת סדרה של מפגשים בנושאים הקשורים למעורבות היחסים שבין יהודים לערבים בישראל. עם פתיחת מושב הקיץ תורחב פעילות הלובי במסגרת פעילות הכנסת.**

פעילות מקומית ואזורית של חיים ביחד
● **בלוד, רמלה ויפו** – מועדון כלכלי של נשות עסקים בשיתוף המרכז היהודי-ערבי לפיתוח כלכלי סיים בהצלחה שנת פעילות ראשונה.
● **בדרום הארץ** – ועדת היגוי אזורית לקידום חיים משותפים בצפון הנגב, בשיתוף מחלקות חינוך ביישובים כסייפה, ערוער ועוד, נציגי משרד החינוך, בתי הספר, ועדי הורים והחברה למתנ"סים.
● **בגליל** – פורום "שכנים" – פורום של סגני ראשי רשויות מקומיות. מתארגן מחדש לאחר הבחירות המוניציפליות האחרונות.
● **בירושלים** – אזרחים למען שוויון בשירותי משרד הפנים – השתתפות במאבק ציבורי לשיפור משמעותי בשירותים הניתנים לתושבי ירושלים הערבים בסניף משרד הפנים במזרח העיר.

● הפורום להסכמה אזרחית הוקם ביוני 2000 ע"י חה"כ הרב מיכאל מלכיאור, בתוקף תפקידו כשר לענייני חברה ותפירת צות. זה כשנה וחצי פועל הפורום כגוף עצמאי לכל דבר ועניין. הפורום פועל, בסיוע רשת פעילים ענפה, לקידום החיים המשותפים בין יהודים לערבים בישראל, באמצעות פעולות לתיקון מוחשי ומדידי של עיוותים ופערים, פעולות לקידום השוויון, האמון והבנה הדדית בין יהודים לערבים בישראל. מועדון אנשי תקשורת יהודים וערבים, שבמסגרתו יוצא עיתון זה, הוקם על ידי הפורום בינואר 2002.
● הפורום פועל בשלושה מוקדים: מפעלים ארציים לקידום החיים המשותפים והשוויון בין יהודים לערבים בישראל, פעילות מקומית ואזורית של חיים ביחד, ופעילות שמטרתה ליצור תהודה ציבורית, חינוכית וחברתית לקירוב בין שתי האוכלוסיות.

מפעלי הפורום ברמה הארצית

● **המכון להכשרת מנהיגות צעירה יהודית וערבית בניהול ופתרון סכסוכים** – בשיתוף UNESCO. במהלך הקיץ התקיים מחנה לגיבוש הקבוצה הראשונה של מנהיגים צעירים, המכילים שירים עצמם למציאת פתרונות והסדרים בתחומי החיים המשותפים. לאורך שנת הלימודים הנוכחית נפגשת הקבוצה בסידרה של מפגשים חד-לאומיים ודו-לאומיים ללימוד שורשי שי הסכסוך ואסכולות שונות לפתרון סכסוכים. בחודשים הקרובים תורחב הפעילות לקבוצות נוספות של צעירים וסטודנטים.
● **רשת הארגונים העוסקים בתחומי הדו-קיום בישראל, בשיתוף "יוזמות קרן אברהם"** – מאז הושק אתר האינטרנט של הרשת (www.coexnet.org.il) והתפרסם מדריך הארגונים,